

(המשך מעמוד 29)

טניה. בכך מצא שותף נכון ומרחיקראות בווינסטון צ'רצ'יל, שהבין את המתרחש. הוא נטש את המחללת הימנית והעניק לסיטו תמיכה קיצונית, למרות השקפתו האנטיקומוניסטית העזה.

סטאלין לא סבל בעלי-ברית, אלא רק גוררים. חיש מהר התנגש עם הפרטיזן העקשן. תחילה התייחס בזלזול לסיטו, שמינה את עצמו ל"מרשל" ושעטף את עצמו במדיז' ססגוניים ובעיטורים לרוב. אולם סטאלין למד שמסוכן לזלזול ביר גוסלבים ביכלל, ובסיטו בפרט. יוסף טיטו היכה את יוסף סטאלין.

לעיני העולם המשתאה, שהתקשה להי אמן למראה עיניו, קם טיטו על הצנף האדום. הוא מרד בו בגלוי, במישור הלאומי ובמישור הקומוניסטי כאחד. סטאלין חש שאם יפלוש ליוגוסלביה יהיה גורל צבאו שם כגורל הצבא הנאצי. הוא גם חשש שמה תגרום פלישה כזאת למלחמת-עולם שלישית, שבה יפעילו האמריקאים נשק גרעיני. בחריקת שיניים נאלץ לוותר.

הדרך השלישית. האיש שניצח שני ענקים צמאיים הפך גיבור עולמי — ובי יגוד לגיבורים רבים, היתה לו גם בשור עולמית.

בזירה הפנימית, ניסה טיטו שיטה שלא היתה תלויה במיורח הסובייטי ובמערב הקאפיטליסטי, אלא התכוונה להיות דרך שלישית: קומוניזם דמוקרטי, בעל מגר מה הומאניסטי, שאימץ לעצמו כמה ר כמה תכונות קפיטליסטיות.

בזירה העולמית, היתה בשורתו חשור בה ומקורית עוד יותר. הוא הרים את דגל העולם השלישי, קרא תיגר על שלטון העולמי של שתי מעצמות-העל. יחד עם ג'וואהארלאל נהרו ההודי, גמאל עבדאלנאצר המצרי ונארו האחרים, גיבש גוש של "מדינות בלתי-מודעות", שלא נועד רק להגן על העולם מפני מילחמת-עולם שלישית, אלא גם להביא לחלוקה צודקת יותר של משאבי כדור-הארץ, תוך צימ צום הפער בין עשירים ועניים.

פעולתו זו של טיטו העניקה לו חשיבות כלל-עולמית. כאחת הדמויות הבולות שרות של המאה ה-20, הוא היה נביאה של מהפכה, הנמצאת בעיצומה, ואולי רק בי תחילתה.

בשורה לישראל. כמנהיג הגוש הבלתי-מודעה, היתה לטיטו גם בשורה חשובה לישראל.

טיטו היה פרו-ישראלי. הוא העניק לי יהודים בארצו את זכות-העליה, תמך בי ישראל במילחמת-עצמאותה, הושיט לה סעד מוסרי ורעיוני בכל הזדמנות. שגרירותו ביפו היתה אחת החשובות בישר אל בשנות ה-50.

אולם טיטו, כמו פידל קאסטרו אחריו, תמך ברעיון של ישראל השייכה לעולם השלישי, המבקשת לחיות בשלום עם הרעבים ולהיות בלתי-תלויה במעצמות העל. דרישה זו עמדה בסתירה מוחלטת לתפיסה של דויד בן-גוריון ויורשיו, עד מנחם בגין ועד ביכלל: שישראל היא חלי-החלוקה של המערב, אויבת העולם הערבי האמריקאיים במרחב, אויבת העולם הערבי. זוהי ירושתו של תיאודור הרצל, שי כתב כי מדינת-היהודים תהיה חלק מן "החומה של אירופה נגד הברבריות של אסיה".

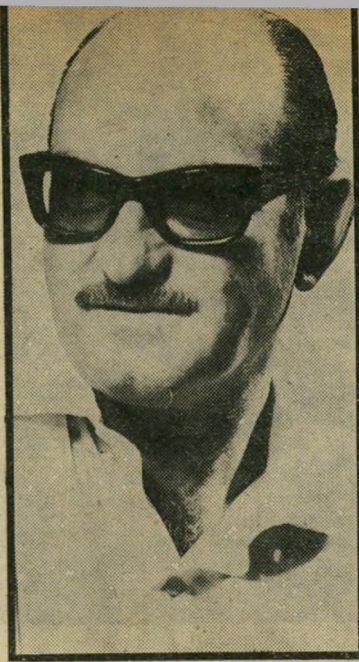
תפיסה זו היתה מוכרחה להוביל להתנגשות עם טיטו, שראה את עצמו כמיי הגיבם של עמי-אסיה, אפריקה ואמריקה, השואפים לעצמאות ולשוויון.

תרגיל יגאל אלון. המשבר הגיע ערב מילחמת-סיני של אוקטובר 1956.

באותם הימים שהה יגאל אלון בבלי גראד, טיטו, ששמע על ריכוזי-צבא ישראליים, היה מודאג ושאל את אלון לפשר הדברים. אלון, שלא ידע דבר על כוונתו של בן-גוריון לפלוש למצריים בתיאום עם צרפת ובריטניה, הבטיח לו שאין לו מה לדאוג.

למחרת היום החלה המילחמה. טיטו לא האמין כי אלון, גנרל-בדימוס, לא ידע מה עומד לקרות. הוא היה משוכנע כי אלון נשלח אליו כדי להונות אותו ולהסית את דעתו, בשעה שהישראלים תכננו מיבצע מלוכלך, למען האינטרסים של שתי מדינות קולוניאליות. זה נראה לו כחלק מה-תרגיל.

עד לניתוק סופי של היהסים בין יוגוסלביה וישראל ב-1967, הלכו היהסים והתי (המשך בעמוד 42)

יו"ר מועצה שופמן הצבעה נגד הרוב

הקרב על המזח

דולר. החברה הזמינה הצעות לתיכונן כולל של מזח-הפריקה, וקיבלה בין היתר הצעה מהפכנית של מישרד המהנדסים ירון את שמעוני, שהציע הקמת מזח-פריקה ללא שובר-גלים. האוניות תפרוקנה את הפחם אל המזח בלב-ים, הוא יוסע על מסילת-הנעה למאגרים על החוף.

המציעים הצביעו על מזה כזה, המעמיס פחם בטסמניה שבאוסטרליה, והציעו להקים מיתקן דומה בארץ. בדיקות הוכיחו את צידקת הצעתם, והיא התקבלה, תוך גרימת חיסכון מיידי של 50 מיליון דולר. כתוצאה מכך מינתה חברת-החשמל את ירון-שמעוני כמהנדסים מפקחים ויועצים ראשיים, צירפה אליהם גם את מישרד המהנדסים מיר-שנבל-צחר ומישרד של יועצים הולנדיים בשם ליונסה.

התחנה החדשה בחדרה צריכה להפיק 1400 מגאוואט חשמל, באמצעות ארבע יחידות. כל ייצור החשמל בארץ כיום מגיע ל-1800 מגאוואט. פרויקט זה הוא אחד הגדולים בארץ, וכולו באחריות חברת-החשמל.

האחראי הראשי על הפרוייקט הוא ה מהנדס הראשי של החברה, יוסף לבער. הוא מינה כאחראי פרויקט-הפחם את בנימין גרוסמן, שהיה יושב-ראש הוועדה הטכנית של החברה ושיצא לפנסיה. יד-ימינו של גרוסמן הוא מהנדס אמריקאי ממוצא רומני, סרג' סלומון. סלומון הועסק בזמנו על-ידי האמריקאים אשר פיקחו על הקמת מזח-הפוספטים באשדוד. מזח

הנהלת חברת-החשמל שלחה בי ימים אלה מיכתב לקבוצה של חברות איטלקיות המיוצגות בישראל על-ידי ה מהנדס יצחק גרינבאום, ובו הודעה כי הצעתן התקבלה על-ידיה, ועתה יש לגשת להתימת החוזה.

בשליחת מיכתב זה דחתה חברת החשמל את הצעת החברה המתחרה מדרום-אפריקה, המיוצגת על-ידי עורך-הדין גידעון הרנוי (אחיה של השחקנית חיה הררית), למרות שההצעה הדרום-אפריקאית היתה זולה מהאיטלקית בכמה מיליוני דולרים וטובה יותר מבחינה הנדסית.

הנושא: בניית מזח לפריקת הפחם לתחנת-החשמל החדשה בחדרה, במחיר של 50 כ"מ מיליון דולר. ההדפת ההצעה הגרועה יותר נעשתה בדרך המעוררת ספקות חמורים.

חלק מפרטים על-יכך נודעו לראשונה ליושב-ראש מועצת-המנהלים של החברה, דויד שיפמן, שגם הוא לא ידע דבר על הנעשה מאחורי הקלעים, למרות ש-לדבריו חש כלהעת כי משהו אינו כשר. רה בהעדפת האיטלקים, לכן תמך כל-העת במסירת העבודות לדרום-אפריקאים. אולם, לדבריו, עכשיו הדבר מאוחר מדי, ונותרה רק האפשרות של עתירה לבג"ץ. דוגמה לערפל האופף את זכית האיטל-קים במיכרו ניתנה בתשובתו של שר האנרגיה, יצחק מודעי, בכנסת, בעיקבות הצעה לסדר-היום של ח"כ משה שחל, השר הצהיר לפני שבועיים כי האיטלקים ביקשו תמורת העבודה 43.5 מיליון דולר, לעומת 46.5 מיליון דולר שדרשו הדרום-אפריקאים. הוא גם קבע כי למרות שהאיטלקים הציעו למסור 10 מיליון דולר מחלקם לקבלנים ישראלים, לעומת 14 מיליון דולר שהציעו הדרום-אפריקאים, הפרש אינו מצדיק העדפת ההצעה היקרה יותר.

תשובת השר הפתיעה את הגורמים הר מצויים בפרשה. המיספרים שבהם נקב השר לקוחים מעולם הדמיון, ואין להם כל קשר עם המציאות.

בלי

שובר-גלים

הצעת-התמחר הראשונה לתחנת הכוח החדשה בחדרה, הוגשה לוועדת השרים לענייני-כלכלה ב-1974, והיא הגיעה אז ל-440 מיליון דולר. ההצעה היתה מושתתת על שימוש בפחם במקום בנפט, דבר שייקר את תוצאות ההקמה, אך הבטיחה חיסכון בתיפעול, בגלל הפרשי המחירים שבין הנפט לפחם. הצי מיליון דולר ליום.

ההחלטה האמיצה של חברת-החשמל ב-1974, להקים תחנה שתעבוד בפחם הולכה את עצמה בצורה יוצאת-מן-הכלל. תרמו לכך החוזים לקניית פחם בדרום-אפריקה ובאוסטרליה, שנעשו ב-1977. במחירים נוחים ביותר, כיום צריכה התחנה לעלות כ-615 מיליון דולר, וההפרש של 40% נובע כולו מהתייקרות רגילות בשש הר שנים שחלפו.

תחילה רצתה חברת-החשמל לבנות מזח-פריקה לפחם ליד התחנה, בצורה שמי-רנית, ולהגן עליו בשובר-גלים. שובר-גלים לבדו היה צריך לעלות 50 מיליון

שר מודעי תביעה להכחשה

זה נבנה על-ידי אותה קבוצה איטלקית שניגשה עתה למיכרו מזח-הפחם. גרוסמן הביא את סלומון ארצה ועשה אותו ליד-ימינו בפקוח ובמשא-ומתן על המזח. יחד עם גרוסמן מתחלקים בפקוח ובאחריות לפרוייקט-הפחם גם גבריאל ארבל, מנהל מחלקת-הביצוע (מחליפו של גרוסמן), פורת פיק, מנהל מחלקת-ההנדסה האזרחית בחברת, רה, ודויד זוהר, מהנדס במחלקת-הביצוע. גרוסמן ופיק הם שהופיעו בפני הנהלת החברה וועדותיה השונות.

פלדה

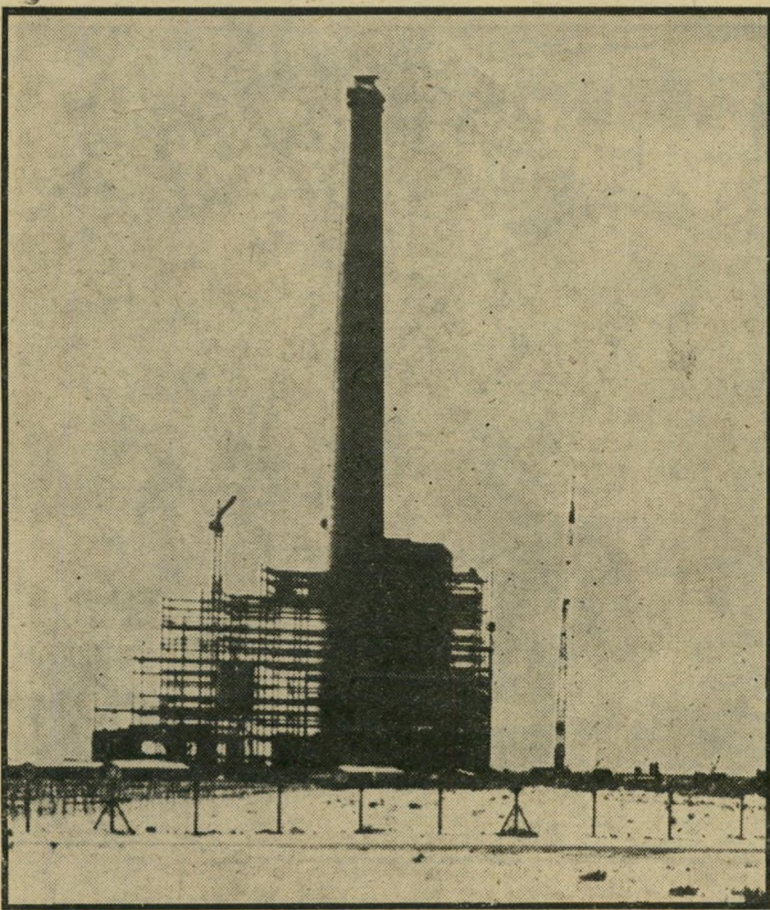
מול בטון

אשר הזמינה חברת-החשמל הצעות לבניית המזח, הגיעו עד התאריך הי קובע, ה-31 באוגוסט 1979, שלוש הצעות עיקריות.

ההצעה הולה ביותר היתה של החברה הולנדית, בשיתוף גופים ישראליים. אולם כנראה בגלל חרם הערבי, ויצאו מהתמור נה.

שתי ההצעות העיקריות היו של האיי טלקים הדרום-אפריקאים.

(המשך בעמוד 42)

מיפעלי-החשמל בחדרה

משהו קרה למיטפריים בדרך להחלטה